

151122 Domssöndagen, 1:a årg. Björn Helgesson

Kristi återkomst

Denna höst har jag huggit ner ett flertal träd. Vid ett tillfälle måttade jag illa och slog av skaftet på yxan. Verktyg utan skaft eller handtag har man inte mycket nytta av. Jesus har inte heller något handtag! Uttrycket är en travesti på ett talesätt myntat av den japanske befrielsesteologen Koyamas. Handtag sätter vi på saker för att kunna hantera dom. Flytta runt dom och använda dom, kontrollera dom utifrån våra egna syften. Vi har handtag på verktyg och på grytor. Finns inte ett handtag sätter vi dit det.

Jesus har inget handtag, men alla som närmar sig den mannen och hans liv sätter handtag på honom. Det är nästan oundvikligt. Vi präster är mästare i denna konst. De flesta andra kan ju hoppa över det man inte tycker om eller har svårt att förverkliga i sitt liv, men vi präster har i våra vigningslöften lovat att rent och klart förkunna Guds ord så som det är givet i den heliga Skrift och så som det är omvittnat i vår kyrkas bekännelse. Detta löfte försätter oss i en omöjlig situation, särskilt när bibelordet ställs i relation till hur vi faktiskt lever våra liv. Därför blir vi experter på att skapa handtag för att hantera Jesu utmanande ord. Den vanligaste lösningen är att avvärpa huvudlinjerna i Jesu undervisning med undantagstexter eller Jesusord som i sig har en tvetydighet. Man hoppar elegant ifrån det som är textens huvudärende till ett lagom mjukt sidospår. Jag hör sådant nästan varje vecka. Jag gör det också själv. Detta blir särskilt tydligt vissa delar av kyrkans år. Därmed inte sagt att Bibeln - eller ens Jesus - är entydig i vad vi kan utläsa. Men det finns ändå huvudlinjer som stöds av en mängd uttalanden.

Titta på bönen "Fader vår". Där ber vi att Gud ska förlåta oss våra skulder liksom vi har förlåtit dem som står i skuld till oss. Vem av oss har inte plågats av dessa ords utmaning till oss? Flera liknelser stöder Guds radikala krav på oss t ex den om den obarmhärtige medtjänaren i Matteus 15:e kapitel. Mitt favorithandtag är att betona tidsaspekten, d v s att vi behöver vara arga färdigt först innan vi kan förlåta och att vissa sår i våra liv är så djupa att den läkedom som krävs för att kunna förlåta kanske först uppnås i himmelen. Förlåtelse är målet, den punkt då både förövaren och offret blivit befriade. Detta är ett bra handtag som svarar väl mot vår tids psykologiska insikter. Kanske är det också sant men det är inte vad Jesus säger.

Ett annat tema är detta med rikedom som Jesus ofta angriper. Vem känner inte till orden om att det är svårare för en rik att komma in i himmelen än för en kamel att komma genom ett nålsöga? Ett skoj handtag är att påstå att det fanns en port i muren runt Jerusalem som kallades nålsögat där en kamel bara kunde komma igenom om all last packades av. Jag har en underbar barnbok som skildrar detta. Problemet är att man inte kunnat spåra denna port i verkligheten. Finns inga handtag skapar man dom för att minska Jesu radikalitet.

Ett annat stråk av Jesusord handlar om honom själv som den enda vägen till frälsning. Han säger bl. a att "Jag är vägen, sanningen och livet. Ingen kommer till Fadern utom genom mig." Detta påstående stöds av en mängd andra texter. Exklusiviteten stänger för att det finns många vägar och för att alla i slutänden kommer att räddas. På samma sätt som dagens evangelium. Får och getter, himmel och helvete. Jesus talar mycket om detta. I Lukas 13:e kapitel frågar någon honom rakt ut: "Herre, är det bara några få som blir

räddade? Han svarar: Kämpa för att komma in genom den trånga porten. Jag säger er: många skall försöka ta sig in men inte lyckas. Och på ett annat ställe talar han om två vägar: en trång port som leder till livet och som få finner och en bred som många går in genom som dock leder till fördärvet.

Jesu exklusiva attityd är djupt stötande. Hur går det då med alla våra nära och kära som ställer sig helt avvisande till Jesus. Hur går det för massorna som levde innan Jesus föddes? Hur går det med människor av annan religiös åskådning som avvisar Jesu anspråk? Idag säger även många präster att det finns många vägar till Gud, att alla i slutändan blir räddade och att det är förmätet att ägna sig åt mission. I mitt ansikte får jag ord som: Du ska väl inte tro att just du har all sanning. Det strider mot hela vår samtids tänkande att Jesus är den enda vägen till Gud, att övriga religioner missar målet och att alla inte blir räddade. Vi griper efter alla möjliga handtag.

Martin Luther skriver följande: Funnes det flera frälsningsvägar, skulle Kristus hava sagt oss det. Men då han säger, att han dör för oss, skulle han hava varit en dåre, om han hade dött, och vår frälsning likväl hade kunnat vinnas på en annan väg." (Predikan över 25 e. Tref.) Vi kan inte leva utan handtag men vi måste använda dom med försiktighet. Jesus är djupt utmanande i allt han säger och gör. Kristna som hittar strategier för att lite lagom distanserat betrakta Jesus lurar sig själva. Om vi denna dag inte darrar i vårt innersta har vi alltför lättvindigt satt ett handtag på Jesus.

Nathan Söderblom skriver redan 1899 att "De, som på allvar inlåter sig med Kristus, torde få föga lust att omforma och anpassa honom till att helt enkelt sanktionera vad vi hava." Eller med andra ord: Varje tid frestas att sätta sina handtag på Jesus för att legitimera sin egen samtids livssyn och livsstil. Detta är inget nytt. Redan teologen Origenes på 200-talet brottades med frågan om domen. Begreppet Apokatastasis är i nutida forskning under omvärdering men syftar på tanken att allt i slutändan av Gud måste räddas, återställas. När Gud vid tidens slut uppslukat döden kan det inte finnas en plats där hans kärlek inte härskar, alltså ett helvete där de fördömda brinner. Några enstaka bibelord talar för den tanken bl. a. i 1 Kor. 15:28 där det står att "Gud (vid tidens slut) blir allt överallt". Jag gillar sådana undantagsord. Bra hantag för att hantera huvudfåran. Jag hoppas ni uppfattar min självironi.

Evangelietexten idag tillhör en stor grupp av Jesusord som talar om domens dag. Helt naturligt är de skrämmande för vår kultur. Vi behöver handtag. Men vi måste bestämt avvisa handtag som gör oss passiva. En mängd Jesu ord manar oss till aktivitet, till praktisk kärlek. Vi är kallade att berätta om Jesu kärlek för de som ännu inte tagit emot trons gåva och blivit döpta. Kärleken borde driva oss för de riskerar enligt Jesus att gå för evigt förlorade. Vi är kallade att bryta vår självupptagenhet och leva med fokus på dom människor som Jesus kallar "dessa minsta": de utan mat, husrum och kläder. Idag behöver vi inte ens åka till Afrika för att göra detta. Evangeliet idag är inte att reflexmässigt hänvisa till nåden utan att istället påminna om att vi fortfarande har tid. Tid, denna ädelsten i våra händer. En hoppfull liknelse handlar om en markägare som vill hugga ner ett fikonsträd som inte ger någon frukt. Trädgårdsmästaren ber om mer tid, tid då han ska vattna och vårda trädet. Om det inte bär frukt nästa år får det huggas ner. Det goda budskapet till oss idag är att vi ännu har tid att omvända oss.